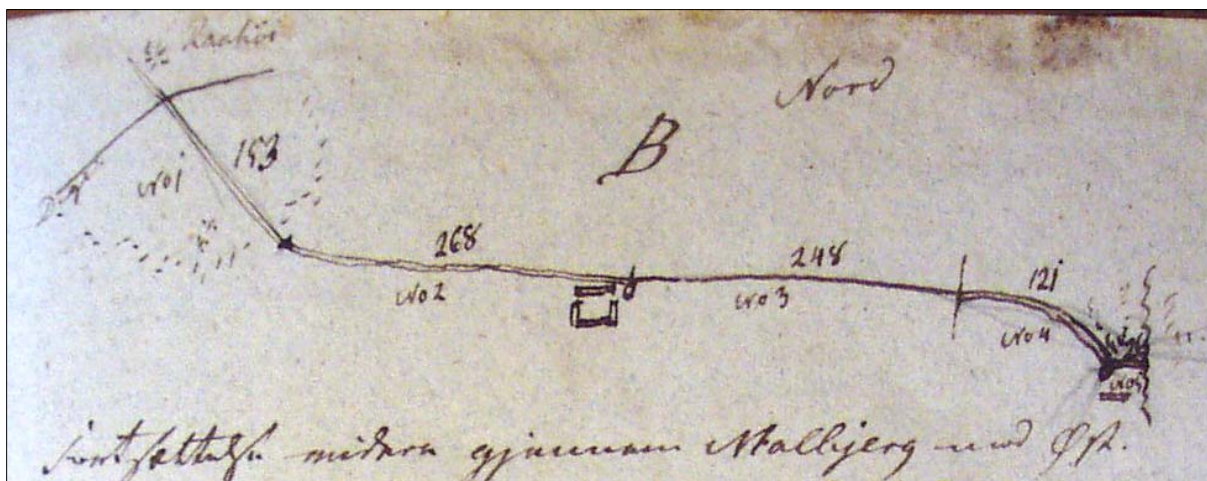

Vejen til Nibe – over Nihøje eller Molbjerg?

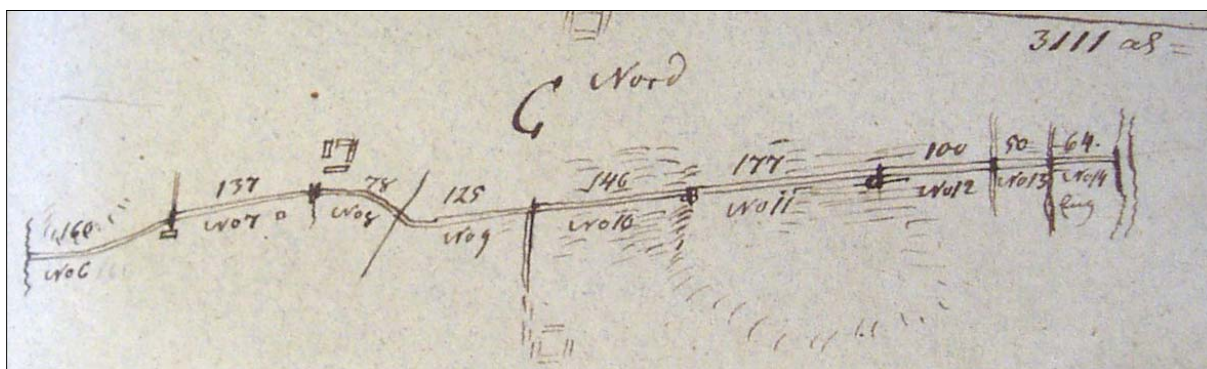
Skrevet 1985 af Hans Gjedsted med tilføjelser 2006 af Niels Nørgaard Nielsen

I 1841 blev sogneforstanderskaberne, forløberne for sognerådene, indført af den enevældige kongemagt efter pres fra de rådgivende stænderforsamlinger, der var etableret få år før. I hvert sognedistrikt skulle der oprettes et sogneforstanderskab med den lokale præst som født medlem og formand og et antal valgte mænd. Der var kun valget for ustraffede mænd over 25, hvis de ejede mindst 1 tønde hartkorn ager. I Øster Hornum sogn var det pastor Hansen, der var formand og drivende kraft i sogneforstanderskabet. Sogneforstanderskaberne havde nogle meget konkrete opgaver at passe. De skulle sørge for skolevæsenet, for fattigvæsenet og for de lokale veje, som denne beretning handler om. De gennemgående veje var amtets opgave, så hvis en kommune kunne få amtet til at betale for en vej, slap man jo selv. Den slags kalder vi nu om dage kassetænkning. Allerede i 1844 skriver Øster Hornum sogneforstanderskab til amtet om at få repareret broen over åen i Øster Hornum. Et krav om rækværk ved broen frafalder man hurtigt, da det viser sig at være temmelig bekosteligt.

Vejen fra Sørup til Nibe havde fra gammel tid gået gennem Øster Hornum og op over Nihøjene. Nu ønskede sogneforstanderskabet at vejen over Molbjerg skulle opprioriteres, så man begyndte at foretage de nødvendige opmålinger og forbedringer af vejen mellem Vokslev og Øster Hornum. Det nødvendige arbejde blev udført ved at der blev udskrevet mandskab blandt sognets beboere, så det var kun stenkisterne, hvor et vandløb passerede vejen, der var egentlige udgifter forbundet med at etablere og vedligeholde. I sogneforstanderskabets protokol kan man se denne skitse af vejstykket fra Råhøj til Molbjerg:

- No. 1: Fra skellet og mod Råhøj til Knudshedes ophør på vejens søndre side = 163 favne.
- No. 2: Fra heden til stenen øst for Knudsgård = 268 favne.
- No. 3: Fra stenen til Knuds vestre skel = 248 favne.
- No. 4: Fra skellet til stenen, hvor den ovenfor nævnte vej støder til denne = 121 favne.
- No. 5: Fra stenen til vandløbet øst for Vestergården = 26 favne.

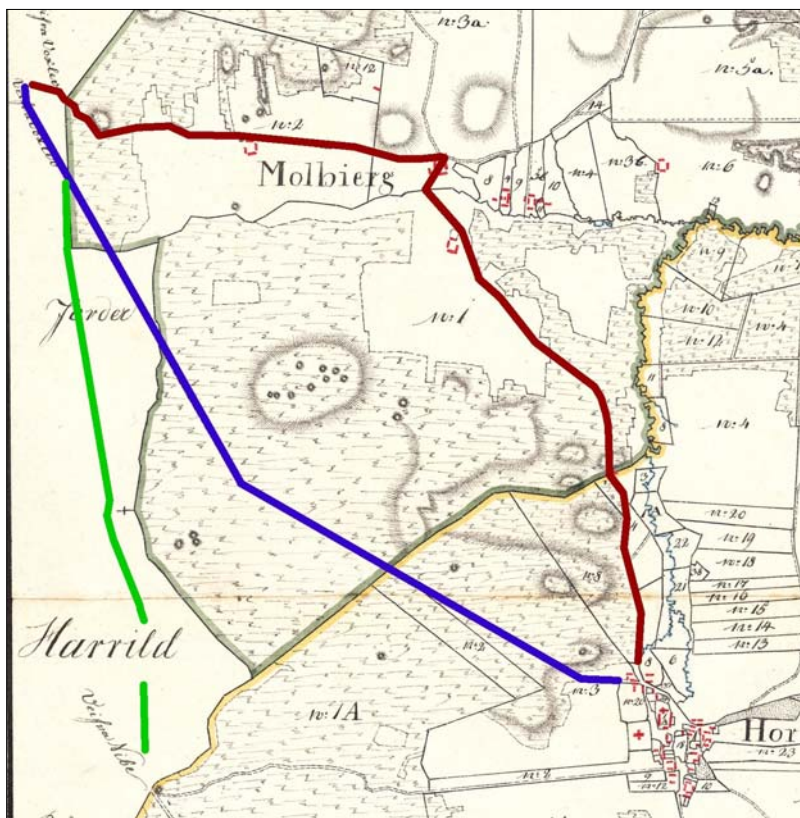

Vejen videre mod Øster Hornum

Således rustet er vi klar til at begynde fortællingen om vejen mellem Øster Hornum og Vokslev:

Der findes vel næppe noget så trist, tålmodigt og tolerant som en gammel støvet landevej. Den snor sig fra den ene landsby til den anden, og følger vi den lidt længere, så forbinder den minsandten også købstæderne. Selv om vi synes, at dem på den anden side af sogneskellet er nogle underlige snegle (som vi normale mennesker i hvert fald ikke befatter os med), så fortsætter vejen bare og lader som ingenting.

Her er altså noget som vi er tvunget til at være fælles om, og det er måske meget sundt. I hvert fald er det behageligt at have en ordentlig vej at færdes på. Det mente man også i Øster Hornum, da sogneforstanderskabet med pastor Hansen i spidsen i 1846 søgte amtet om bistand til en flytning af Nibe-Hobro landevej. Amtet behandlede (med sædvanlig sendrægtighed) henvendelsen som sag nr. 129 dette år, og indførte følgende i forhandlingsprotokollen:

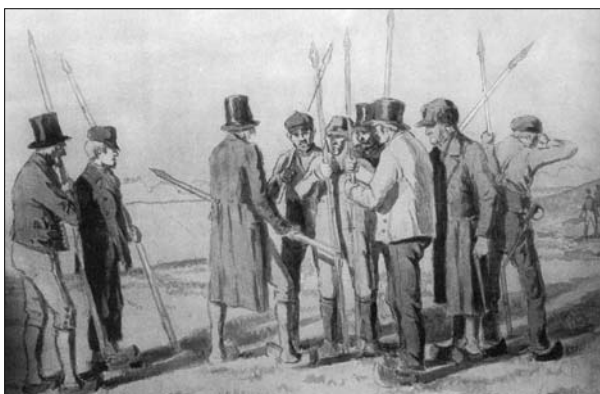
Vejen over Molbjerg markeret med rødt, over Nihøje med blåt, mens vejen fra Harrild er markeret grøn. Kortet er fra ca. 1816.

Et andragende fra Øster Hornum sogneforstanderskab o, at vejstrækningen fra Øster Hornum over Frendrup Nihøje til Raahøj måtte blive aflagt, da den i og for sig er meget besværlig derved, at den går over høje bakker og formenes ikke at ville være til nytte, når den ikun lidet længere vej mellem de nævnte steder over Molbjerg bliver fuldkommen istandsat. Formanden havde tillige med amtsvejbetjenten, på en rejse i anden anledning, taget lokaliteterne i øjesyn, og havde ikke kunnet overbevise sig om, at terrænet over Molbjerg var væsentlig heldigere end over Nihøje. Heller ikke var vedligeholdelsen af sidstnævnte vejstykke for tiden af nogen særdeles betydning, da det indtil for få år siden havde været en mindre landevej og derhos havde ret gode stenkister.

Imidlertid kunne det ikke nægtes at være ønskeligt for det med temmelig meget vejarbejde bebyrdede sogn, om det omhandlede vejstykke kunne bortfalde, da vejen over Molbjerg dog skulle holdes i stand, og da denne da uden synderlig omvej ville kunne benyttes i stedet. Men herfor frembød der sig for øjeblikket en af Vokslev sogneforstanderskab fremhævet hindring derved at nævnte vejstrækning optager en vej fra Harrild, og formanden mente derfor at så længe den i amtsrådets møde 10. – 11. november forrige år omhandlede vej mellem Harrild og Simested henad Klæstrup ikke er anlagt, hvilken en del beboere af Vokslev sogn i et til rentekammeret stillet fornyet andragende havde modsat sig, kunne der ikke tages bestemmelse om at aflægge vejstykket over Frendrup Nihøje, da Harrildboerne derved ville tabe deres nuværende kommunikationsvej med Nibe og Vokslev. I overensstemmelse med det således ytrede besluttedes det at udsætte den definitive resolution, indtil sagen angående Harrild-Simested vejen er afgjort.

Så måtte beboerne i Øster Hornum altså affinde sig med det. De der starutter i Harrild og Vokslev var nu også altid så tvære. Tiden gik og i 1848 kørte man stadig over Nihøje, men så fik man en genial idé i Øster Hornum. Man ville opruste og skyde tyskere, for det gjorde de længere sydpå. Man besluttede

derfor at få fat i nogle bøsser. Og desuden så det jo pænt ud, hvis man kunne gå i takt og alt det der. I en opsummering af indberetning om nævnte borgervæbning kan man læse:

Borgervæbning 1848 – sted ukendt

I Øster Hornum sogn var der 81 våbenføre, 60 deltagere, hvoraf omtrent 15 geværbevæbnede, 8 tidligere soldater. Sognefoged Peder Abildgaard havde hidtil med bistand af Herman Davidsen, Christen Munk, Jens Krog og Lars Nielsen ledet øvelserne, der foregik i Øster Hornum by, men sognepræsten, F. A. Hansen, der som sogneforstanderskabets formand har afgivet indberetningen, beklager sig i en medfølgende udførlig skrivelse stærkt over, at der mangler befalingsmænd med militær erfaring, tilmed savnes et regulativ for øvelserne. På grund af disse væsentlige mangler må han befrygte, at interessen for øvelserne vil svækkes. En vis lunkenhed har allerede

beklageligt nok vist sig, og gøres der intet for at forbedre stillingen, vil folkebevæbningen i Øster Hornum mere komme til at stå på papiret end eksistere med nogen betydning i virkeligheden.

Men hvem skulle nu betale for alt dette militærvæsen? Altså blev der igen sat en ansøgning sammen til amtet, for nu skulle der slåes et slag for fædrelandet. Og viste man her lidt god vilje, fik man jo nok en ny Nibevej senere. Enten var amtet ualmindeligt nøjeregnende, eller også var de ikke helt på det rene med, hvad Øster Hornum borgervæbning kunne have drevet det til. Sagen blev behandlet som nr. 48 dette år, og svaret var følgende:

Øster Hornum sogneforstanderskab har andraget på, at de udgifter, som måtte medgå i anledning af nærværende krig og folkevæbning, navnlig til anskaffelse af våben for frivillige personer, godtgørelser til husbønder, som lader deres tjenestetyende anvende mere tid på deres militære uddannelse end de øvrige våbendygtige personer. Lønning til eksercermester osv. måtte dækkes ved at indberegne under de almindelige kommuneudgifter, i forening med hvilke de da bør fordeles og opkræves.

Skønt amtsrådet efter de stedfundne omstændigheder antager, at det i hver henseende er ønskeligere at slige udgifter tilvejebringes ved frivillig sammenskud end ved ligning, formentet rådet dog, at udgifterne til eksercermesters lønning og våben til uformuende kunne pålignes kommunen, når våbnene forbliver deres ejendom.

Et er at man bliver nægtet hjælp til en ordentlig vej omkring Molbjerg bare fordi dem i Harrild vil beholde deres vej til Nibe. Men når man tilbyder at give et nap med mod prøjserne og så får en sludder for en sladder, så er bunden nået. Nej, det amtsråd havde ikke for mange brikker at flytte med, mente man i Øster Hornum.

Amtsrådet kom dog på bedre tanker og fremsendte sagen om vejændringen til indenrigsministeriet. Tiden gik frem til 1853, og for at sætte kronen på værket blandede Hobro købstads borgerrepræsentation sig i vejsagen og fremsendte en betænkning til amtsrådet i Aalborg. Skrivelsen blev læst på amtsrådets møde og i rådets protokol kan man læse:

Formanden gjorde amtsrådet bekendt med indenrigsministeriets skrivelse af 16. i forrige måned, hvorved fremsendtes et andragende, i hvilket Hobro købstads borgerrepræsentantskab ytrede frygt for, at denne købstads interesser kan lide ved den af Aalborg amtsråd gjorte indstilling angående en ny retningslinie for den nye landevej imellem Nibe og Hobro. Med anmodning om, at amtsrådets formand ville konferere med amtmanden over Randers amt om denne sag.

Regeringen i København sundede sig i et års tid, men tager så mod til sig og sender en skrivelse til Aalborg amtsråd. Af det protokollerede fremgår, at man nu arbejdede med planer for hele vejstrækningen fra Nibe til hovedvejen syd for Støvring, og det var da meget betænksomt:

Under henvisning til ministeriets skrivelse af 16. maj 1854 meddeles, at ministeriet ikke finder anledning til videre at inklade sig på det af Hobro borgerrepræsentantskab indgivne andragne om forandring i den af Aalborg amtsråd vedtagne retningsføring for den mindre landevej imellem Nibe og Hobro, og at det altså vil have sit forblivende ... at føre vejen fra Nibe over Vokslev, Øster Hornum og Sørup indtil et sted i nærheden af Støvring, hvor vejen hensigtsmæssigt kan forenes med hovedlandevejen imellem Aalborg og Hobro.

Så var der tilsyneladende kommet gang i vejprojektet, eller var der? På mødet den 26. februar 1863, altså 9 år senere, var man stadig ikke enige. Ingeniørkaptajn Glahn havde i 1855 udstukket en linie, men andre (nævnes ikke hvem) havde foreslået en anden linieføring fra Vokslev til Abildgårde, som var 627 favne kortere. Men denne linieføring ville blive omkring 10.000 rigsdaler dyrere. Heraf skulle der alene til stenkister anvendes 2607 rigsdaler og eksproprieres på tværs af en del god agerjord. Og som et sidste argument, hvor vedligeholdelsesudgifterne fra Øster Hornum sogneforstanderskab vejede tungest var:

... imod den nye linie talte endvidere den ingenlunde uvæsentlige omstændighed, at den ville gå udenom Øster Hornum by, igennem hvilken amtsrådets linie fører.

Med hensyn til omlægningen fra den eksisterende vejføring sønden om Frendrup Nihøje blev påtalt, at den kun var ubetydeligt kortere. Men da amtsrådet ønskede vejføringen igennem Øster Hornum, blev man enige om dette forslag. I øvrigt blev det påpeget, at sidstnævnte linieføring muligvis havde sine fordele med hensyn til snerydning.

25. februar 1864 var Nibe-Hobro vejen igen optaget som et punkt på amtsrådsmødet på Aalborghus. Her nævnes at de samlede licitationsbud androg 11.080 rigsdaler, som overraskede amtsrådet. Derfor ville man dette år indskrænke sig til grusbelægning imellem Vokslev og Øster Hornum og opføre en del af de manglende stenkister. Denne del af arbejdet anslog man til 5013 rigsdaler.

Her må vi et øjeblik dvæle ved krigen 1864. Resultatet er jo ikke ubekendt, men nogen ansøgning fra Øster Hornum borgervæbning til amtsrådet om tilskud til eksercermester og bøsser er ikke fundet. Dette kan vel undre. De gæve Qvist'er og Buus'er havde bestemt ikke glemt 1848, hvor de beredvilligt havde tilbudt at give en hånd med. Ingen var spor i tvivl om Øster Hornum borgervæbnings indflydelse på udfaldet af de par krige – hvis bare amtet havde betalt de der bøsser i 1848. Så havde meget set anderledes ud. Men på lokalt plan blev der da sparet et par menneskeliv.

Alt på denne jord bliver lavet på bekostning af noget andet. Det gjaldt også Nibe-Hobro landevej. Det erindres at Hobro købstads borgerrepræsentantskab ytrede store bekymringer om, at en bedre vej i ”deres” nordlige opland ville give bedre muligheder for Nibe købstad. Men også private uskyldige personer gik det ud over. Den 7. juni 1866 forelagde Christen Jensen Næsby i Øster Hornum en klage til amtsrådet, hvori han ankede, at hans gårds bygninger havde lidt skammelig skade ved anlæggelsen af den nye vej. Kammerråd Hjort ønskede sagens dokumenter overleveret. Han ville personligt tage stilling til sagen på stedet. Man havde vist nok en skummel anelse om, at samme Christian Nielsen Næsby overdrev en lille smule.

Arbejdet var dog langt fra afsluttet, skønt der var gået 20 år siden Øster Hornum sogneforstanderskab i 1846 med pastor Hansen i spidsen rejste sagen. Men der havde jo også været et par krige, der skulle overstås – og alt tager som bekendt sin tid.

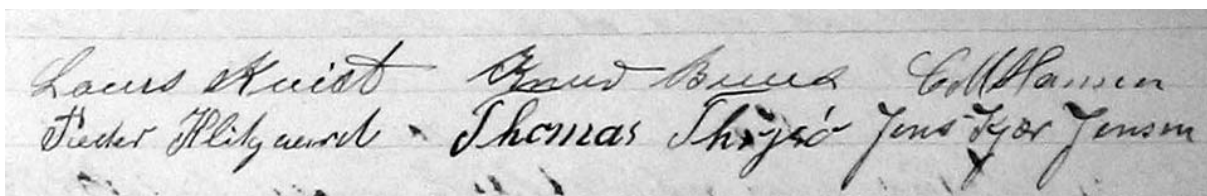
Vejen over Molbjerg blev efterhånden anerkendt som ”vejen til Nibe” og vejen over Nihøje gik efterhånden af brug. Således kan man læse om dens nedlæggelse i Øster Hornum sognerådsprotokol:

Tirsdag den 25. september 1900 holdtes på foranledning af Vokslev sogneråd et fællesmøde ved broen i sogneskallet på den gamle Nihøjevej for at tage bestemmelse om eventuel nedbrydning af stenkisten og deling af stenene.

Vokslev sogneråd oplyste at det ved skrivelse fra amtet er berettiget til at bortsælge den del af nævnte vej, som ligger i deres kommune og borttage halvdelen af stenene efter aftale med Øster Hornum sog-

neråd. Endvidere fremlagde Knud Buus et adkomstdokument, hvorefter hans fader Stig Jespersen den 12. juni 1874 har købt den del af Nihøjevejen som fører over hans ejendom til fri rådighed for 4 rigsdaler og 12 skilling.

I henhold hertil må man forudsætte, at lovens fordringer angående offentlige vejes nedlæggelser er sket fyldest. Det vedtages at Vokslev sogneråd sender en genpart af nævnte skrivelse fra amtet og såfremt der som ovenanført hjemles ret til at sælge vejens areal og borttage stenene bemyndiges Laurs Kvist til på herværende sogneråds vegne at give Vokslev sogneråd tilladelse til at borttage halvdelen af dækstenene og den ene side af stenkisten. Skulle nævnte skrivelse fra amtet ikke hjemle ret som anført, bliver sagen at behandle i sognerådsmødet den 5. i næste måned.

Laurs Kvist Knud Buus Carl Hansen
Peder Højgaard Thomas Thøgers Jens Gyde Jensen

Efterfølgende viste det sig, at alle formalia var overholdt i forbindelse med nedlæggelse af vejen som offentlig vej. Stenene fra stenkisten blev som aftalt delt mellem kommunerne og kørt bort til anvendelse andre steder.

Den gamle Nihøjevej mod Vokslev ligger der stadig – indtil sogneskillet.

Et andragende fra beboerne på Frenstrupgårds ejendom, som har jord, der støder imod den gamle Nihøjevej om at få nævnte vej over deres ejendom og videre til landevejen i Øster Hornum overladt som privat vej og til kirke- og skolesti bifaldes af sognerådet.

Vejen over Molbjerg følger i dag stort set samme linieføring som for 100 år siden. Enkelte sving er rettet ud og enkelte bakkedoppe er jævnet.

Nihøjevej er asfalteret kommunevej op til Nihøjene, mens dens fortsættelse i retning af Råhøj ligger hen som forladt i 1900 – nu overgroet med træer. Fra sogneskillet ind i Vokslev sogn er vejen gravet væk og overpløjet.